
Ishvaraproktam Shivalingapratishthamahatmyam

ईश्वरप्रोक्तं शिवलिङ्गप्रतिष्ठामाहात्म्यम्

Document Information

Text title : Ishvaraproktam Shivalingapratishthamahatmyam

File name : IshvaraproktaMshivalingapratishThAmAhAtmyam.itx

Category : shiva, shivarahasya, mAhAtmya

Location : doc_shiva

Transliterated by : Ruma Dewan

Proofread by : Ruma Dewan

Description/comments : shrIshivarahasyam | mahAdevAkhyah ekAdashamAMshaH | adhyAyaH 5
shivaliNgapratishThAvidhiH | 8-79||

Latest update : October 29, 2024

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

February 15, 2025

sanskritdocuments.org

ઈશ્વરપ્રોક્તં શિવલિંગપ્રતિષ્ઠામાહાત્મ્યમ્

(શિવરહસ્યાન્તર્ગતે મહાદેવાખ્યે)

- શિવગૌરીસંવાદે -

શ્રીમહાદેવ ઉવાચ ।

શૃણુ પદ્મપલશાક્ષિ પ્રતિષ્ઠાવિધિમુત્તમમ્ ।

શિવલિંગસ્ય મે દેવિ જંગમસ્થાવરસ્ય ચ ॥ ૮ ॥

શિવક્ષેત્રે ગિરૌ નદ્યાં વને ગડગાતટે શુભે ।

હિમાલયે ચ કેદારે વારાણસ્યાં મહેશ્વરિ ॥ ૯ ॥

ગડગાદિસંગમે વાપિ વૈદ્યનાથે કુરુસ્થલે ।

તથા ભદ્રવટે પુણ્યે રુદ્રકોટૌ પ્રભાસકે ॥ ૧૦ ॥

પુષ્કરે ચ તથોઢ્કારે લિંગં સ્થાપ્ય સુપુણ્યભાઢ્ક ।

કૃષ્ણવેણ્યાઃ પયોષ્ણયાશ્ચ ગોદાવર્યાં મહેશ્વરિ ॥ ૧૧ ॥

તુંગાયાશ્ચાથ પમ્પાયા વેગવત્યાસ્તથા તટે ।

ક્ષિપ્રાયા નર્મદાયાશ્ચ ગડગાયમુનયોસ્તટે ॥ ૧૨ ॥

તટેષુ ભીમરથ્યાશ્ચ ચર્મણવત્યા મહેશ્વરિ ।

કવેરજાયાસ્તીરેષુ ક્ષેત્રેષ્વેતેષુ શઢ્કરિ ॥ ૧૩ ॥

શ્રીકણ્ઠે ચ તૃણાવર્તે માતૃરત્નગિરૌ તથા ।

જમ્બુકેશે પઞ્ચનદે કુભ્મઘોણેડજુને તથા ॥ ૧૪ ॥

શ્વતારણ્યે બ્રહ્મવને પુણ્યે છાયાવને શુભે ।

તથા દભ્રસભાયાં વા વૃદ્ધાદ્રૌ ગોણગે તથા ॥ ૧૫ ॥

લિંગપ્રતિષ્ઠાદેશાઃ સ્યુર્નદીક્ષેત્રાણ્યમૂનિ મે ।

પુણ્યાનિ ચ પ્રતિષ્ઠાસુ નવારણ્યાનિ શઢ્કરિ ॥ ૧૬ ॥

नैमिशं दण्डकारण्यं ब्रह्मरूपं महेश्वरि ।
 कुशारण्यं देववनं रुद्राण्यं बृहद्वनम् ॥ १७ ॥
 कालञ्जरं पद्मवनं सप्तपर्योदत्र पुण्यदाः ।
 प्रतिष्ठायां भडादेवि शिवलिङ्गस्य सत्तमे ॥ १८ ॥
 अयोध्या मधुरा माया काशी काञ्ची अवन्तिका ।
 पुरी द्वारवती देवि प्रतिष्ठासु भडाङ्गलाः ॥ १९ ॥
 कुलायलेष्वपीशीनी प्रतिष्ठा सुभडाङ्गला ।
 निषधः कुमुदी विन्ध्यः पारियात्रश्च नीलकः ॥ २० ॥
 मेरुदण्डरुक्मिणी दक्षिणे उभयकूटकः ।
 कुलायलेष्वथैतेषु स्थाप्य लिङ्गं भडाङ्गलम् ॥ २१ ॥
 भडाङ्गलासमौलौ तु शिवलिङ्गप्रतिष्ठितः ।
 दुर्लभा सर्वदेवानां मनुष्याणां तु किं पुनः ॥ २२ ॥
 सर्वक्षेत्रनदीतीरवनपर्वतमौलितः ।
 विशिष्टादत्र भडादेवि कोटिकोटिगुणाधिका ॥ २३ ॥
 स्वायम्भुवं तथा दैवमार्षं मानुषमेव य ।
 स्वायम्भुवस्य लिङ्गस्य परितः कोशमेव हि ॥ २४ ॥
 तत्र वासो विशिष्टानां भवतीत्येव मे मनः ।
 तत्रैव मरणाज्जन्तोः शिवलोको न संशयः ॥ २५ ॥
 देवेयापि तदर्थस्यात्परिमाणं य मानुषे ।
 आणं स्वयम्भुतुल्यं स्यात्क्षेत्रमानं सदैव हि ॥ २६ ॥
 क्षेत्रे लिङ्गस्थापनाय्य पुण्यं नद्यास्तटे शतम् ।
 वनेषु स्थापितं तस्मात्ततोऽपि गिरिमौलिगम् ॥ २७ ॥
 नवधातुजलिङ्गानि समुत्कृष्टानि शङ्कुरि ।
 नवरत्नोद्भवान्येव मलोत्कृष्टानि शैलजे ॥ २८ ॥
 ततो रसेन्द्रकलितं आणालिङ्गं ततोऽधिकम् ।
 न प्रतिष्ठा न य स्पर्शा आणालिङ्गेषु विद्यते ॥ २९ ॥
 सपीठमस्त्वपीठं वा आणालिङ्गं प्रपूजयेत् ।
 आणालिङ्गं तु शूद्रेण यद्वि देवि प्रतिष्ठितम् ॥ ३० ॥

સર્વેષાં દર્શનાર્થાસુ અધિકારો ભવિષ્યતિ ।
 કેવલં સ્યાસ્થિલાલિંગં ન દૃશ્યં સર્વથા દ્વિજૈઃ ॥ ૩૧ ॥
 સર્વથામરકતં લિંગં ન કાર્યં રત્નવર્જિતમ્ ।
 ધાતુજં ચાડ્ગુલૈઃ ષડ્ભિઃસ્ફુટિકં સ્થાધથોચિતમ્ ॥ ૩૨ ॥
 વિતસ્તિમાત્રં મૃલ્લિંગં કાર્યં વૈ સર્વદા શિવે ।
 તતો ન્યૂનં હરેદાયુર્બાણં પ્રાદેશસંમિતમ્ ॥ ૩૩ ॥
 ગૃહસ્થૈશ્ચ ગૃહે પૂજ્યં સ્થાવરેષુ તતોઽધિકમ્ ।
 લિંગમસ્તકવિસ્તારો લિંગોચ્છાયસમઃ શિવે ॥ ૩૪ ॥
 વેધા ચ તદ્વિગુણિતા તદ્વત્પીઠમુમે સ્થિતમ્ ।
 ગોમુખી તદ્વિગુણિતા પચ્ચસૂત્રં વિદુઃશિવે ॥ ૩૫ ॥
 પચ્ચપાતકનાશાય પચ્ચસૂત્રં વિદુઃસદા ।
 ન્યૂનાધિકે હરેદાયુઃ કીર્ત્યારોગ્યવિનાશનમ્ ॥ ૩૬ ॥
 સર્વદ્રવ્યકૃતં લિંગં પચ્ચસૂત્રં પ્રશસ્યતે ।
 નૈવાયં નિયમો દેવિ સ્વયમ્ભૂતેઽથ શસ્યતે ॥ ૩૭ ॥
 અરત્નિમાત્રાદૂર્ધ્વં યત્સ્થાવરં લિંગમેવ હિ ।
 ન સ્થાપ્યં તદ્ગૃહે ગૌરિ સ્થાપ્યં તચ્ચ શિવાલયે ॥ ૩૮ ॥
 પ્રતિમા વા મહેશસ્ય દેવતાનાં મહેશ્વરિ ।
 વિતસ્તિમાત્રાદૂર્ધ્વં ચેન્નાર્યાઽસૌ વૈ ગૃહે સદા ॥ ૩૯ ॥
 મૃદ્ધાતુનિર્મિતા વા સ્યાત્ પાષાણપ્રભવાઽથવા ।
 પ્રતિષ્ઠાપ્યાર્યયેત્સા તુ તદ્દૂર્ધ્વા સ્યાસ્થિવાલયે ॥ ૪૦ ॥
 મૂર્તયોઽષ્ટૌ મહેશસ્ય પચ્ચવિંશત્પરીમિતાઃ ।
 સમાકારા સ્ય(સ્વ)નેત્રાન્તાઃ પ્રતિષ્ઠાપ્ય ગણો ભવેત્ ॥ ૪૧ ॥
 ગૃહે શિવાલયે વાપિ મૂર્તયોઽમી(મૂઃ) મહેશિતુઃ ।
 ઉમાસહાયો નૃત્તેશો દક્ષિણામૂર્તિરેવ વા ॥ ૪૨ ॥
 કઙ્કાલો લિંગભાગસ્થસ્તથા શૂલધરોહરઃ ।
 ચન્દ્રચૂડો વૃષાકુસ્થોઽપ્યર્ધનારીશ્વરઃ શિવે ॥ ૪૩ ॥
 કપાલપાણિર્વરદો વિષ્ણવે બ્રહ્મણે શિવે ।

દિગમ્બરઃ કાલનાશો ગજચર્મપરીવૃતઃ ॥ ૪૪ ॥

કૈલાસવાસોઽઘોરાત્મા સઘોજાતોઽથપૂરુષઃ(તત્પૂરુષઃ) ।

વામદેવસ્તથેશાનસ્ત્રિપુરાન્તકરો હરઃ ॥ ૪૫ ॥

એતાશ્ચાન્યાશ્ચ ચો મૂર્તીઃ પ્રતિષ્ઠાપ્યાર્થયેચ્છિવે ।

ઘાતુજાનાં ચ લિંગાનાં પ્રતિમાનામપીશ્વરિ ॥ ૪૬ ॥

ચરાણાં ચાસ્થિરાણાં ચ શતવર્ષાત્પ્રતિષ્ઠિતિઃ ।

વૈદિકી યાગમી યાગ્ય પ્રતિષ્ઠા દ્વિવિધા શિવે ॥ ૪૭ ॥

ખાણ્ડસ્ફુટિતદગ્ધેષુ પાષણ્ડપતિતાન્ત્યજૈઃ ।

શૂદ્રૈઃ સ્પૃષ્ટે પ્રતિષ્ઠા સ્થાત્ પુનઃ સંસ્કારપૂર્વકમ્ ॥ ૪૮ ॥

અન્ત્યજોપહતાનાં તુ પરિત્યાગો જલે ભુવિ ।

ચરાણાં સ્થાવરાણાં વા તથા સ્વાયમ્ભુવેઽપિ વા ॥ ૪૯ ॥

સ્વાયમ્ભુવીચલિંગસ્ય શકલં વૈદિકાસ્વપિ ।

અષ્ટબન્ધકદ્રવ્યેણ યોજ્ય બધ્વા પ્રતિષ્ઠિતિઃ ॥ ૫૦ ॥

આગામી યાગમીયાનાં તુલો ચન્દ્ર વિભૂષિતે ।

વસન્તોઽથ ઋતુર્દેવિ વાર્ષિકઃ શશિરોધકઃ ॥ ૫૨ ॥

ઉત્તરાશાગતે ભાનૌ લિંગં સ્થાપ્યાર્થયેચ્છિવે ।

માઘકૃત્તુનવૈશાખે જ્યેષ્ઠ આષાઢ એવ ચ ॥ ૫૩ ॥

માસેષુ શુકલ પક્ષેષુ લિંગસ્થાપનમુત્તમમ્ ।

અષ્ટમ્યાં વા ચતુર્દશ્યાં પર્વણોર્વા મહેશ્વરિ ॥ ૫૪ ॥

સોમવારેઽથવા ભદ્રે રવિભૌમબુધેષ્વપિ ।

સ્થિરપ્રતિષ્ઠા ચ સ્થિરર્થ ચ ચરે વરમ્ ॥ ૫૫ ॥

શાન્તૈર્દ્વિજવરૈર્દેવિ શિવભક્તૈર્જિતેન્દ્રિયૈઃ ।

શતાવરૈઃ સ્થાવરેષુ ઋત્વિજઃ પરિકીર્તિતાઃ ॥ ૫૬ ॥

દશ ત્રયો વા વિપ્રેન્દ્રાઃ શિવભક્તાઃ સુવાસસઃ ।

ભસ્મરુદ્રાક્ષસમ્પન્નાસ્ત્રિપુણ્ડ્રપરિમાણ્ડતાઃ ॥ ૫૭ ॥

ચરલિંગપ્રતિષ્ઠાયાં વરણીયા દ્વિજોત્તમાઃ ।

બ્રહ્મા સદસ્યાશ્ચાચાર્યો મધુપર્કેણ પૂજિતાઃ ॥ ૫૮ ॥

વાસોભિરહતૈશ્ચૈવ ગોભિઃ પૂજ્યા યથાબલમ્ ।
વસ્ત્રાલકુરણૌ રત્નૈર્ધનૈર્ધાન્યૈર્ગૃહૈરપિ ॥ ૫૯ ॥

પૂજનીયાઃ પ્રતિષ્ઠાદૌ બ્રહ્મણા વેદપારગાઃ ।
ધાન્યાધિવાસઃ કર્તવ્યો જલવાસશ્ચ શકુરિ ॥ ૬૦ ॥

પ્રતિમાયાશ્ચ લિંગસ્ય કર્તવ્યોઽથ વિજનતા ।
દ્રોણત્રયં ધાન્યમિતિ જલકુમ્ભં સપલ્લવમ્ ॥ ૬૧ ॥

નદીનદાહૃતૈસ્તોથૈર્વાપીકૂપાહૃતૈસ્તથા ।
નવધાન્યાનિ વાસાંસિ સમાહૃત્ય દ્વિજૈઃ સહ ॥ ૬૨ ॥

તથૈવૌષધયઃ પુણ્યા વિષ્ણુકાન્તાપમાર્ગકાઃ ।
દર્ભાગ્રાશ્ચ તથા દૂર્વા યવાગ્રાણ્યથ મેણિ(ચિ)કાઃ ॥ ૬૩ ॥

પલ્લવાઃ સ્યુરુમે પચ્ય કલ્હાન્યપિ સુમધ્યમે ।
સમાહૃત્ય શુભે દેશે ગોમથેનોપલેપિતે ॥ ૬૪ ॥

રડ્ગવલ્યાદિશોભાઢ્યે મણ્ડપે પુષ્પમણ્ડિતે ।
ગણેશમાદૌ સમ્પૂજ્ય નાન્દીશ્રાહ્દં વિધાય ચ ॥ ૬૫ ॥

તતઃ પ્રતિસરં કૃત્વા બ્રાહ્મણાનનુમન્ત્ર્ય ચ ।
પલ્યા સહ સમાસીન અરજે વાસસી દધત્ ॥ ૬૬ ॥

સકુલ્ય વરથેદ્વિદ્વાન્ આચાર્ય ચ સદસ્યકમ્ ।
બ્રહ્માણં ચ પ્રતિષ્ઠાપ્ય દિનત્રયેમથેશ્ચરિ ॥ ૬૭ ॥

બોધાયનોક્તવિધિના પ્રતિષ્ઠાપ્ય મહેશ્વરમ્ ।
હાવયેત્પાયસૈર્વિદ્વાન્ ચરુણા સધૃતેન વા ॥ ૬૮ ॥

સ્વસ્વશાખોક્તમાર્ગેણ પ્રતિષ્ઠાપ્ય હુતાશનમ્ ।
કુમ્ભાભિષેકં કૃત્વૈવ મૂલેન પ્રણવેન વા ॥ ૬૯ ॥

નેત્રોન્મીલનવર્જ ચ લિંગે ચ પ્રતિમાસ્વપિ ।
કુર્યાન્નેત્રોન્મીલનાદિ પ્રતિમાસ્વપિ શકુરિ ॥ ૭૦ ॥

મહાભિષેકવિધિના પૂજયેત્લિંગમૈશ્વરમ્ ।
પચ્યામૃતૈઃ પચ્યગવ્યૈસ્તથા ફલરસૈરપિ ॥ ૭૧ ॥

શ્રીરુદ્રેણાભિષેકોઽત્ર કર્તવ્યશ્ચમકૈરપિ ।
વસ્ત્રૈર્ગન્ધૈશ્ચ ધૂપૈશ્ચ દીપનૈવેદ્યકલ્પનૈઃ ॥ ૭૨ ॥

તામ્બૂલનીરાજનતઃ પૂજયેચ્છત્રયામરૈઃ ।
 પ્રદક્ષણાનમસ્કારૈઃ સંસ્તુવીત મહેશ્વરમ્ ॥ ૭૩ ॥
 નમસ્તે દેવદેવાય શિવાયાકાશમૂર્તયે ।
 ભવાય ભવ્યરૂપાય હરભૂમ્યાત્મને નમઃ ॥ ૭૪ ॥
 વ્યક્તાવ્યક્તાય સોમાય જલરૂપાય તે નમઃ ।
 ઉગ્રાય ભીમરૂપાય વાયુમૂર્ત્યાત્મને નમઃ ॥ ૭૫ ॥
 વ્યોમકેશાય નિત્યાય તેજોમૂર્ત્યાત્મને નમઃ ।
 એવં સંસ્તુત્ય દેવેશિ પ્રાર્થયેચ્છકુરે ક્ષમામ્ ॥ ૭૬ ॥
 જાનતાઽજનતા વાપિ પ્રતિષ્ઠા યા મયા કૃતા ॥ ૭૭ ॥
 તાં ક્ષમસ્વ મહાદેવ લિંગેઽસ્મિન્ સુસ્થિરો ભવ ।
 તતોઽર્ચયેદ્રન્ધ્રપુષ્પૈર્ધનૈર્ગોભિઃ પ્રપૂજયેત્ ॥ ૭૮ ॥
 આચાર્ય ઋત્વિજશ્ચૈવ દીનાઽનાયાન્ દ્વિજોત્તમાન્ ।
 ભોજયેચ્છિવભક્તાંશ્ચ દક્ષિણાભિઃ પ્રતોષયેત્ ॥ ૭૯ ॥
 ॥ ઇતિ શિવરહસ્યાન્તર્ગતે ઈશ્વરપ્રોક્તં શિવલિંગપ્રતિષ્ઠામાહાત્મ્યં સમ્પૂર્ણમ્ ॥

- ॥ શ્રીશિવરહસ્યમ્ । મહાદેવાખ્યઃ એકાદશમાંશઃ । અધ્યાયઃ ૫ શિવલિંગપ્રતિષ્ઠાવિધિઃ । ૮-૭૯ ॥

- .. shrIshivarahasyam . mahAdevAkhyāH ekAdashamAMshaH . adhyAyaH 5
 shivalingapratishThAvidhiH . 8-79..

Notes:

Upon being asked by Devī દેવી; Śiva શિવ describes the procedure of installing of and worshipping Him through Śivaliṅga શિવલિંગ wrt Stationary i.e. a Sthāvaraliṅga સ્થાવરલિંગ and Moveable i.e. a Caraliṅga ચરલિંગ. He outlines the optimal timings (tithi તિથિ, vāra વાર, māsa માસ etc. for the installation of the Śivaliṅga શિવલિંગ.

Śiva શિવ mentions about the extension/unfolding of His Eight (8) Forms i.e. Aṣṭamūrti અષ્ટમૂર્તિ to Twenty-Five (25) Forms i.e. PañcaviṃśaMūrti પચ્ચવિંશમૂર્તિ.

Proofread by Ruma Dewan

——
Ishvaraproktam Shivalingapratishthamahatmyam

pdf was typeset on February 15, 2025

——
Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

